

O Parlamento galego aprobou recentemente -tal e como ocorre adoito, cos votos unicamente do PP- a creación da denominada "ecotaxa", un imposto que vai gravar as emisións masivas de dióxido de xofre e nitróxeno que realizan na atmósfera algunhas grandes empresas ubicadas en Galicia. Nen no proceso de elaboración do proxecto de lei nen en nengún momento da súa tramitación foi escoitada a opinión das organizacións ecoloxistas nen desde logo no trámite parlamentario foron tidas en conta as enmendadas da oposición. A acusación de que o obxectivo da Xunta ao establecer este imposto non era a de protexer o medio ambiente, senón a de recadar uns poucos milleiros de millóns de pesetas para as súas arcas maltreitas, foi bastante xeral nos días do debate, días nos que tamén oubearon algúns coñecidos dirixentes de organizacións empresariais que presentaron este imposto, que afecta a un número de empresas que se poden contar cos dedos das máns, como unha catástrofe xeral para o conxunto do noso cativo sector industrial.

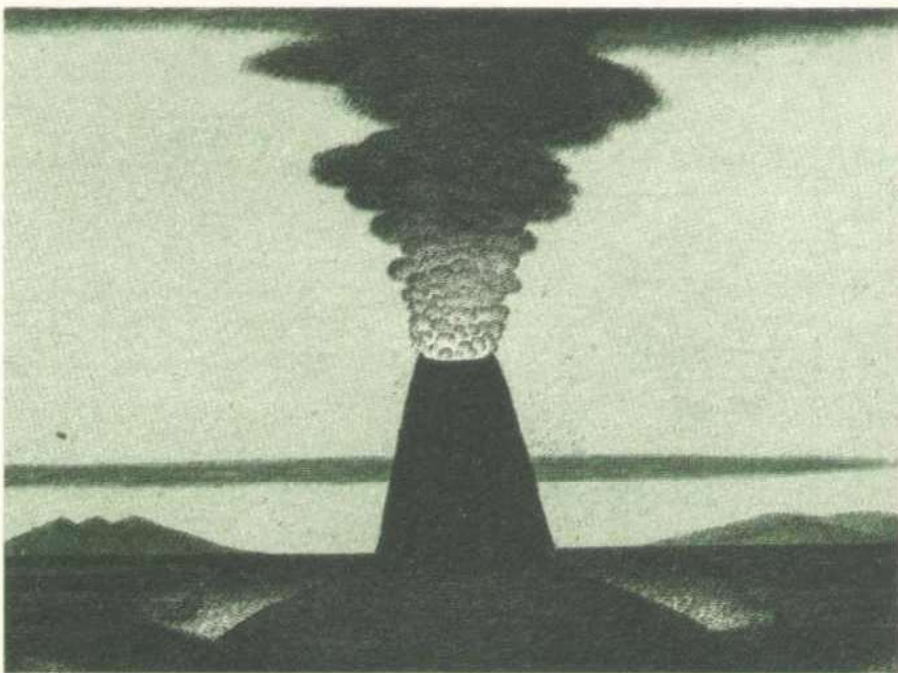
En termos xerais, a introdución dun gravame sobre as emisións contaminantes é un paso positivo. O que ocorre é que a lei recentemente aprobada adoece de graves defectos que van eivar a consecución do obxectivo que unha ecotaxa debe perseguir, é dicir, a redución e finalmente a eliminación das emisións contaminantes. O primeiro defecto de bulto que presenta a lei é o da ridiculez do tipo impositivo establecido: as empresas non empezan a pagar até que chegan a unha emisión anual de 1.500 Tm.; a partir de aí pagarán só 5,5 pts. por cada kilogramo emitido. O mínimo exento é elevadísimo, pero ademais, e para que nos fagamos unha idea do reducido que é o gravame para as empresas que se pasen dese mínimo de emisións gratuítas, abonda dicir que un estudo realizado por Xavier Labandeira no Center for Social and Economic Research on the Global Environment da Universidade de Londres, estima que o dano causado por cada kg. de dióxido de xofre emitido na atmósfera no noso país ocasiona

A "ECOTAXA" DA XUNTA ¿Imposto ecolóxico ou coartada fiscal?

un dano que se pode avaliar nunhas 90 pts., que debería ser por tanto o umbral mínimo que as empresas deberían pagar para restituir á sociedade o custe que lle ocasionan coas súas emisións. Con un tipo case 20 veces inferior ao que correspondería, o incentivo para que as empresas reduzan a contaminación resultará ben cativo, e o que debería ser o obxectivo do imposto queda completamente desvirtuado.

O segundo defecto capital do proxecto aprobado é o do destino da recadación. Segundo a lei "os ingresos provenientes do imposto sobre a contaminación atmosférica, deducidos os custos de xestión, destinaranse a financiar as actuacións da Comunidade en materia de protección medioambiental e conservación dos recursos naturais de Galicia". Nada que obxectar ao principio xeral, pero o problema é o de quen determina as actuacións dignas de tal denominación; en ausencia de nengunha outra determinación, será a COTOP a que decida o destino deses fondos, e todos sabemos que o que a COTOP entende por tal son o Plan de Residuos Sólidos, a planta de residuos tóxicos de As Somozas e outras lindezas semellantes. Unha norma que afectara o destino dos ingresos da ecotaxa debería pasar a peneira de algún organismo onde estiveran representados o movementos ecoloxistas e outros diversos interlocutores sociais.

Neste número deixamos de lado outras críticas que se lle poden facer ao proxecto aprobado, e animamos a que sexan os nosos lectores os que se animen en vindeiros números a enviarnos os seus comentarios sobre este tema dos impostos ambientais que no vindeiro futuro vai sen dúbida estar de actualidade. Para comezar, presentamos neste número un breve comentario de Xavier Labandeira, profesor de Economía Aplicada da Universidade de Vigo, e un dos mais reputados especialistas en economía ambiental do Estado español.

ALGUNHAS REFLEXIONS SOBRE A “ECOTAXA” DA XUNTA DE GALICIA

por **Xavier Labandeira Villot**
UNIVERSIDADE DE VIGO

Despois da aceptación por parte do Parlamento galego do Proxecto de lei do imposto sobre a contaminación atmosférica cabe unha valoración sobre o papel que os chamados “instrumentos económicos” poden xogar para a protección do medio ambiente. É este un tema que ten interesado moito aos economistas ambientais xa desde os anos sesenta, pero que tan só parece terse asentado na realidade desde comezos da presente década nas economías máis avanzadas. Sen embargo, estes instrumentos son practicamente inexistentes no Estado español e só medidas como a recentemente impulsada pola Xunta de Galicia teñen suscitado un certo debate e opinións varias sobre esta cuestión.

¿Qué é un instrumento económico para a protección ambiental? Simplificando, consistiría nun mecanismo que pretende incentivar aos axentes económicos de xeito que tomen en conta os danos ambientais que ocasionan cos seus comportamentos. Intuitivamente os instrumentos económicos tentan substituír o papel que os prezos xogan na economía, porque no caso do medio ambiente existe un fallo institucional que fai que a utilización dos recursos ambientais (por exemplo o ar ou auga) apareza como gratuíta, xerando-se procesos de dilapidación.

Hai múltiples mecanismos que poden encadrar-se dentro desta categoría de instrumentos económicos, aínda que os máis coñecidos sexan os impostos ambientais e os sistemas de comercio de emisións.

O imposto ambiental é un gravame definido sobre as emisións contaminantes que deben soportar produtores e/ou consumidores. Ten sido aplicado extensivamente en países do noso entorno, especialmente no norde da Europa. O sistema de comercio de emisións ten sido aplicado primordialmente nos E.E.U.U. e consiste en criar un mercado para as emisións contaminantes por medio da aparición dos dereitos de contaminación intercambiables.

As vantaxes destes mecanismos con respecto ás regulacións tradicionais son abundantes. Son máis baratos para a sociedade no seu conxunto porque permiten reducir os custos de acadar un certo nivel de calidade ambiental (eficiencia estática) e fomentan que as empresas investiguen formas máis limpas de producir (eficiencia dinámica). Por suposto tamén presentan problemas, como dificultades para obter información e inoperancia con problemas ambientais de grande alcance. Sen embargo a súa popularidade vai incrementándose, e así como hai uns anos a maioría dos grupos ecoloxistas despreciaban esta alternativa, na actualidade constitúen un dos seus máis acérrimos defensores nos países máis desenvolvidos.

Evidentemente os impostos ambientais non son a panacea, pero se son ben deseñados poden causar efectos moi beneficiosos sobre o medio ambiente. Algúns dos argumentos utilizados estes días indicaban que podían constituir unha licéncia para contaminar

que só poderían pagar os ricos. Nada máis alonxado da realidade: ninguén contamina por contaminar, e se hai que pagar incluso os “ricos” pensarán-no dúas veces. Ademais, sexamos sérios: hoxe en día todo o mundo ten unha licéncia para contaminar, e grátis...

¿Cál é a valoración da introdución da Ecotaxa de Xunta?. Ao meu entender positiva, porque fai que a sociedade debata estes asuntos e se pregunte por xeitos de paliar os problemas ambientais. Non obstante, as limitacións da “ecotaxa” tamén son evidentes. Comezando polas deficiencias no terreo ambiental, cun tipo impositivo demasiado baixo para incentivar unha redución significativa da contaminación. Seguindo coas tentacións recadatorias que parece ter a Xunta en mente, e que poderían estar relacionadas co tipo tan baixo establecido. Para poñer un exemplo, un imposto similar aplicado en Suecia practicamente xa non recada porque os altos tipos impositivos incentivaron ás empresas a descontaminar.

É por iso que probablemente resultaría máis adecuado que a Xunta utilizase mecanismos convencionais para conseguir ingresos públicos e reservase estes impostos ecolóxicos para o que están deseñados: reducir emisións e mellorar o medio ambiente natural. Concentrando-se no imposto sobre as emisións de SO₂, tal vez sería aconsellable incrementar o tipo impositivo como mínimo nun 1.000%, delimitando ben o tramo de empresas exentas e concentrando-se nos maiores contaminadores. Se a Xunta quere recadar e introducir simultaneamente incentivos para unha mellora ambiental, debería usar mellor un imposto sobre as emisións de dióxido de carbono, a principal causa dos fenómenos de aquecemento global, e unha opción xa en uso en múltiples países da Unión Europea. En fin, que a Xunta está no camiño correcto pero a muita distancia dunha opción clara e decidida no uso destes instrumentos de grande potencial.